

havde erklæret dem Krig og berøvet dem ethvert Statstilskud, saa de slet ingen Penge havde haft at virke med, saa havde man formodentlig kunnet naa i hvert Fald i i nogle Aar at standse Husmandsbevægelsen i dens Fremgang og maaske at sprænge nogle Organisationer. Den, som nødig vilde se, at dette skulde ske, maa i høj Grad glæde sig over, at hele denne Sag nu er kommen ind i mildere Former. For kan der end herefter indtræde Rivninger af forskellig Karakter, er det ganske givet, at *et Forsøg paa at slaa Husmandsorganisationerne ned kan ikke gøres her i Landet, da det ikke er blevet gjort nu.* Nu staa Husmandsorganisationerne sikkert og støt og ville fortsætte deres Arbejde paa at organisere de 150,000 Husmænd, som vi have her i Landet.

Husmændene ere ganske vist ikke tilfredse med de Forslag, som den højtærede Landbrugsminister har stillet. Men efter mit Skøn ere Vilkaarene dog saadanne, at Husmændene indtil videre kunne gaa ind under dem og finde sig i dem som Overgangsled til større Selvstændighed og friere Raadighed over samtlige Statens Husmandsbevillinger. Det er altsaa nu saadan, at et roligt Arbejde kan fortsættes, og det er overordentligt godt; thi det Arbejde, der gøres med at organisere Husmændene, er efter min Mening det største Arbejde, der gøres baade i social og kulturel Henseende i det danske Folk. Det er et Arbejde, som har haft en ganske overordentlig hurtig Fremgang. Det er ikke mere end 5 Aar siden, at ganske enkelte Mænd samledes til et Møde og besluttede, hvad der den Gang saa meget dristigt ud, at forsøge paa at organisere Husmændene, og nu, 5 Aar efter, staa der 20,000 organiserede Husmænd her i Landet. For der er nemlig nu 20,000 organiserede Husmænd, og det nytter jo ikke noget, at den højtærede Landbrugsminister oplæser nogle Tal, som staa her i Udvalgets Betænkning, og som vise, at Antallet er nogle Tusind mindre, nemlig 15,380, idet jo den højtærede Landbrugsminister med det samme burde gøre opmærksom paa, at dette Tal er 2 Aar gammelt. Det er for Aarene 1905—06, og siden den Tid have Husmandsforeningerne haft en saadan Tilgang, at nu er det ikke for højt at anslaa deres Medlemstal med et rundt Tal til 20,000. Den højtærede Landbrugsminister gjorde ikke opmærksom paa, at det Tal, han nævnede, var 2 Aar gammelt; men det skal siges, med det samme Tallet nævnes, hvis man da skal faa den rette Forstaaelse deraf.

Da Husmandsforeningerne begyndte deres Virksomhed, blev der straks stor Modstand imod dem, og Landboforeningerne saa med Misfornøjelse paa disse Organisationer. Jeg havde nu det Indtryk, og det har jeg hørt bekræftet af andre, at dette Forhold var ved at forbedre sig, og at man fra Landboforeningernes Side begyndte at anerkende det store Arbejde for landøkonomiske Formaal, som Husmandsforeningerne gjorde, og at man navnlig i de ledende Kredse i Landboforeningerne havde aabent Øje for, at Husmandsforeningerne uddybede i høj Grad Arbejdet for flere af de landøkonomiske Opgaver, som Landboforeningerne gerne vilde have taget op, men som disse paa ingen Maade havde kunnet føre frem, saaledes som det var lykkedes for Husmandsforeningerne. Dette gælder da især om saadanne Ting som Præmiering af Huslodder, men navnlig om Husmandsrejserne, som ere i høj Grad arbejdede op netop af Husmandsorganisationerne. Derfor begyndte man ogsaa fra Statens Side at anerkende Husmandsforeningerne. De fik først et ekstraordinært Tilskud paa 8,000 Kr., og da det bedre Jæg kom op i den højtærede Landbrugsminister, gik han ogsaa med til, at denne Bevilling i Fjor blev forhøjet med 6,300 Kr. Man gik altsaa fra Statens Side Skridt for Skridt fremad i at anerkende Husmandsforeningernes Virksomhed, og man stillede sig saaledes fra Statens Side, at man erkendte, at de vare værdige til Statsunderstøttelse.

Eftersom Husmandsforeningerne nu voksede, krævede de imidlertid, og jeg synes med fuld Ret, at det blev dem, der kom til at administrere Husmandsbevillingerne. I det hele taget, hvis det Udvalg, der blev nedsat i Sommer, ikke skulde tage under Overvejelse, hvorvidt man skulde imødekomme dette allerede den Gang med stor Styrke fremsatte Krav fra Husmandsforeningernes Side, synes jeg egentlig, det var ret meningsløst med dette Udvalg. For dets første og fornemmeligste Opgave maatte dog være at undersøge, om man ikke skulde imødekomme Husmændenes Krav, og det maa derfor overraske enhver at erfare, at man fra dette Udvalgs Formands Side havde afvist enhver Forhandling om dette Spørgsmaal.

De Forslag, som nu ere stillede, gaa ud paa først at give Husmændene 3,000 Kr. til deres Administration. Jeg har været med til at stille et Forslag om, at dette skulde forhøjes til 5,000 Kr., idet det forekommer mig, at en Statsstøtte paa